

Az első marosvásárhelyi színház 1801-ben épült, a várral szemben, körülbelül a mai felső leányiskola helyén. Nyári színház volt. Csak a színpadja volt fedett, a nézőtér ellenben fedetlenül állott s éppen csak egy kerítés választotta el az uccától. Nem lehet pontosan megállapítani, hogy a kolozsvári játékosok mikor jöttek először ide, de az bizonyos, hogy 1803-ban már jártak itt s ugyanazon év június 12-én Kotzebue-nak a »Nevelés formálja az embert« című vígjátékával nyári előadásai sorozatát megkezdették.

Érdekesekek voltak ezek az előadások, de a fedetlen nézőtérű aréna igazán nem volt alkalmas arra, hogy a színpadi beszéd technikáját a helyes irányba fejlessze. Itt bizony emelt hangon kellett beszélni mindig, sőt sokszor túlkriabálni az ucca zaját, amit a fedetlen játékszín körül ácsorgó uccagyerekek idéztek elő különösen, úgy hogy katonai szakaszokat kellett kérni a színház körüli térség őrizetére. Érdekes az is, hogy a szabad ég alatt álló nézőtérben a pipázás meg volt engedve. A helyárok olcsók voltak. (Zártszék 28 krajcár, az I-ső hely 21, a II-ik hely 14, a III-ik hely pedig 7 krajcár.) A színpad fagygyertyákkal volt világítva.

A színészek ökörszekereken utaztak. Egy szekérbe négy ökör volt befogva. Kolozsvártól Vásárhelyig 4 stációban tették meg az utat. Került pedig az út egy 1808-ból való fuvarlevél szerint 7 rhénes forint és 38 krajcárba. Érdekes, hogy már abban az időben is volt színházi törvényszék, mely a színészek esetleges vétségeit elbírált. A bírakat akkor is a színház tagjaiból választották, de a törvényszék elnöke a városi rendőrkapitány volt.

A kolozsvári színészek minden nyáron eljöttek ide, sőt 1815-től 1820-ig — kényszerűségből — a téli hónapokat is itt töltötték. Ezalatt az öt év alatt ugyanis Kolozsvárt német színészeknek adták ki a Rhédey-ház színháztermét s így a magyar színtársulat kénytelen volt Erdély fővárosából a székely-fővárosba menekülni. Marosvásárhely úri társadalma ekkor, hogy megakadályozza az egyetlen erdélyi magyar színtársulat pusztulását, közadakozásból felépítette a várral szemközti nyári játékszín nézőtérét is, úgy, hogy abban télen is lehetett játszani. Igaz, hogy e tol-

dott-foldott játékszín falai csak fából voltak (kivül, belül jól betapasztva), de mégis ezek a falak mentették meg akkor az erdélyi magyar színészetet a pusztulástól. Ez a fából épült játékszín körülbelül 1821-ig állott a helyén, azontúl a gróf Teleki-család palotájában, az úgynevezett »Appoló«-ban játszottak a színészek. De ez inkább csak téli hajlékuk volt, nyáron a Szentkirályi uccában épült színkörben tartották előadásait. Volt egy színkör azután az »Elbá«-nak nevezett ligetben is. A kolozsvári színészek nyáron ezekben a színkörökben játszottak. Marosvásárhely általában egyik legjobb nyári állomása volt a kolozsvári színháznak s ez az időszak volt a székely főváros színészetének legszebb és legkimagaslóbb korszaka. Később, amikor a kolozsvári színészek Nagyváradra jártak, majd meg mikor Kolozsvár állandó téli-nyári állomás lett, Marosvásárhelyre kisebb társulatok mentek s csak néha-néha kereste fel egy-egy nagyobb színtársulat. Ezek a társulatok már a »Transylvánia« szálló színháztermében játszottak. Ekkor már Marosvásárhely téli állomássá vedlett át, ami azonban távolról sem jelentette színügyének előbbrejutását. A színügypártoló egyesület 1884. szeptember havában alakult meg. Elnöke báró Bánffy Zoltán, alelnöke pedig báró Szentkereszthy Zsigmond lett. De a színügyet az egyesület sem tudta előbbre vinni. Hiába, Marosvásárhely is azok közé a városok közé tartozik, amelyek, mondhatni predesztinálva voltak a nyári színházra. Az élénk és színházpártoló várost a jelen század elején beosztották az I-ső erdélyi színikerületbe. Nagyszeben, Székelyudvarhely, Zilah, Déva, Gyulafehérvár tartoztak még e kerületbe. E városok között Marosvásárhelynek jutott a téli főszezon (november, december és január hónapokban), de Szilágyi Dezső színigazgató a téli időszak mellett nyáron is elhozta ide társulatát s az Elba-ligetben álló rozoga színkört kitataroztatta, rendbehozatta s 1909. május 2-án a »Tatárjárás« c. operettel itt kezdte meg első nyári szezonját. De hiába nevezték el az Elbát Erzsébet-ligetnek, a kitatarozott színkört pedig »Erzsébet-színkör«-nek, a Maros által körülfolylt s ennek következtében sokszor szűnyogos és azonkívül kissé messzefekvő ligetbe, illetve az